

University of Groningen

In memoriam Willem Johannes Aerts, online in Byzantine Studies Netherlands

Penna, Daphne

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2017

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Penna, D. (2017, mrt). In memoriam Willem Johannes Aerts, online in Byzantine Studies Netherlands.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

In memoriam Willem Johannes Aerts (1926-2017)

Op 8 februari 2017 is Willem J. Aerts, emeritus hoogleraar Middel- en Nieuwgriekse taal- en letterkunde, overleden. Wim Aerts heeft de studie Klassieke Talen aan de Universiteit van Amsterdam afgerond in 1951. Tussen 1955 en 1967 was hij leraar aan verschillende middelbare scholen en werkte hij tegelijkertijd aan zijn proefschrift onder supervisie van G.H. Blanken, die toen hoogleraar Middel- en Nieuwgrieks was aan de Universiteit van Amsterdam. Door zijn onderzoek is de belangstelling van Wim Aerts voor Byzantijnse en Nieuwgriekse studies ontstaan en deze heeft hem nooit meer verlaten. De titel van zijn proefschrift luidde: *Periphrastica. An Investigation into the Use of εἶναι and ἔχειν as Auxiliaries or Pseudo-auxiliaries in Greek from Homer up to the Present Day* (Amsterdam 1965). Aerts was – zoals te zien is aan zijn onderzoek – vooral geïnteresseerd in de ontwikkeling van de Griekse taal door de eeuwen heen. Die fascinatie kwam ook tot uiting in een college dat hij lange jaren zowel aan studenten klassieke talen als aan studenten Middel- en Nieuwgrieks gaf onder de titel “De ontwikkeling van het Grieks”. Van 1967 tot 1990 heeft Aerts, eerst als lector en later als hoogleraar, aan de Rijksuniversiteit Groningen gedoceerd. Na zijn emeritaat heeft hij ook nog jarenlang colleges gegeven aan de HOVO, de educatie voor ouderen, en ook veel lezingen gegeven voor bijvoorbeeld het Klassiek Verbond, de Vereniging Groningen-Griekenland, de 'varia-colleges' van de opleiding Nieuwgrieks en Byzantinologie aan de Universiteit van Amsterdam. Daarnaast hield hij zich bezig met het vertalen van Byzantijnse teksten, maar ook wel van moderne Griekse poëzie.

In de loop van de jaren heeft Aerts veel en belangrijke publicaties voltooid, waaronder kritische edities en vertalingen van Byzantijnse teksten. In 1990 publiceerde hij een kritische editie van de *Historia syntomos* van Michael Psellos met een Engelse vertaling en commentaar [*Michaelis Pselli Historia Syntomos*, Berlin 1990, Corpus Fontium Historiae Byzantinae, Series Berolinensis, 30], en in 1998, samen met G.A.A. Kortekaas, een kritische editie van *die Apokalypse des Pseudo-Methodius* [*Die Apokalypse des Pseudo-Methodius: die ältesten griechischen und lateinischen Übersetzungen. I. Einleitung, Texte, Indices Locorum et Nominum*, 1998, Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium (CSCO), vol. 569, Subsidia tom. 97, Lovanii in Aedibus E. Peeters (VII+218 p.)].

In 1993 verscheen, nog ter gelegenheid van zijn afscheid als hoogleraar in 1990, de bundel *Polyphonia Byzantina, Studies in honour of Willem J. Aerts*, ed. H. Hokwerda, E.R. Smits and M.M. Woesthuis, Egbert Forsten Groningen. Op het eind van die bundel vindt men een lijst van alle publicaties van Wim Aerts van 1965 tot en met 1993. Maar ook na 1993 heeft Aerts nog veel gepubliceerd.

Aerts heeft een bijzonder Byzantijns genre aan het grote publiek bekend gemaakt. Iedereen kent het epos van de *Ilias* en de *Odyssee*, maar Wim Aerts heeft als een moderne Homerus ons kennis laten maken met een vrijwel onbekende wereld van Byzantijnse epische verhalen. Daarvan zijn er drie bekend uit de Middelbyzantijnse tijd: *Diyenís Akritis*, het *Byzantijnse Alexandergedicht* en de *Kroniek van Morea*. Aan de ontsluiting van al deze drie heeft Wim Aerts een indrukwekkende bijdrage geleverd.

Het monumentale *Lexicon on the Chronicle of Morea* was een project dat aansloot bij de dissertatie van Wim Aerts uit 1965 en is uiteindelijk pas na zijn emeritaat in 2002, met de samenwerking van zijn leerling Hero Hokwerda, tot voltooiing gekomen [W.J. Aerts & H. Hokwerda, *Lexicon on The Chronicle of Morea*, Groningen 2002 (564 blz.)]. Een aantal artikelen is uit dit project voortgevloeid, zoals:

-“Um ein Jahrhundert Unterschied. Einige Überlegungen zur Handschrift H (Kopenhagen) gegenüber Handschrift P (Paris) der Chronik von Morea” in: I. Vassis, G.S. Henrich, D.R. Reinsch (Hrsgs.), *Lesarten. Festschrift für Athanasios Kambylis zum 70. Geburtstag, dargebracht von Schülern, Kollegen und Freunden*, Berlin-New York 1998, 259-272;

-“The Chronicle of the Morea as a Mirror of a Crusaders' State at Work”, in: Kr. Ciggaar and H. Teule (eds.), *East and West in the Crusader States. Context – Contacts – Confrontations II*. Acta of the Congress held at Hernen Castle in May 1997, Leuven 1999 (Orientalia Loveniensia Analecta 92), 153-162;

-“Was the Author of the Chronicle of Morea that Bad? Some Considerations about the Style and Composition of the Chronicle of Morea, mainly based on the Ms. of Copenhagen (H 57)”, in: V.D. van Aalst and K.N. Ciggaar (eds), *The Latin Empire. Some Contributions*, Hernen 1990, 133-163.

In 2014 heeft Wim Aerts op zevenentachtigjarige leeftijd een nieuwe kritische editie van het Byzantijns Alexandergedicht voltooid, met een inleiding en een uitgebreid commentaar in het Engels. [*The Byzantine Alexander Poem, vol. 1: Introduction and Text, vol. 2: Commentary*, Berlijn 2014 De Gruyter, Byzantinisches Archiv Band 26, 629 blz.]. Deze editie is nog voortgevloeid uit zijn betrokkenheid bij de Alexanderwerkgroep, die vooral in de jaren zeventig en tachtig van grote betekenis is geweest voor het interdisciplinair onderzoek in de letterenfaculteit van de Rijksuniversiteit Groningen. Ook op het gebied van het Alexandergedicht heeft Aerts intensief gepubliceerd. Om een paar relevante publicaties te noemen:

-“Die Bewertung Alexanders des Grossen in den Beischriften des byzantinischen Alexandergedichts”, in: M. Bridges and Ch. Bürgel (eds.), *The Problematics of Power*, Bern-Berlin etc. 1996, 69-85;

-“The Last Days of Alexander the Great according to the Byzantine Alexander Poem”, in: W.J. Aerts, Jos. M.M. Hermans and B. Visser (eds), *Alexander the Great in the Middle Ages. Ten Studies on the Last Days of Alexander in Literary and Historical Writing. Symposium Interfacultaire Werkgroep Mediaevistiek*, Groningen 12-15 Oktober 1977, Nijmegen 1978 (Mediaevalia Groningana 1) 21-55;

-“The Ismenias passage in the Byzantine Alexander Poem”, in: *Fictional Traces: Receptions of the Ancient Novel*, I, edd. M.P. Futre Pinheiro and S.J. Harrison, Groningen 2011, 69-82.

In oktober 2016, ten slotte, heeft Aerts de eerste Nederlandse uitgave van de *Diyenís Akritis* gepubliceerd [*Diyenís Akritis. Een Byzantijns liefdesepos*. Inleiding en vertaling Willem J. Aerts. Groningen, oktober 2016 (uitg. Ta Grammata, reeks Obolos nr. 19), 270 blz.]. Door die uitgave heeft Aerts in zijn werk de ‘trilogie’ van de Byzantijnse epische verhalen compleet gemaakt. Enkele maanden eerder had hij als laatste project ook nog een Nederlandse vertaling van het Byzantijnse Alexandergedicht afgerond.

Op 28 oktober 2016 werd Wim Aerts op negentigjarige leeftijd vanwege zijn verdiensten voor de wetenschap benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

De uitreiking van de onderscheiding door de burgemeester van Groningen vond plaats tijdens de officiële uitreiking van het eerste exemplaar van bovengenoemd door Wim Aerts vertaalde boek *Diyenís Akritis*. De naam “Akritis” verwijst naar de “akra”, ofwel het grensgebied, en betekent iets als grenswachter, bewaker of beschermer van de grenzen van het Byzantijnse rijk. Zo was Wim Aerts zelf ook een “Akritis”, een voorvechter van de Byzantijnse taal- en letterkunde. Onze vereniging heeft niet alleen haar oudste en trouwste lid verloren maar ook een bron van kennis en een waar liefhebber van de Byzantijnse studies. De Byzantinisten in het algemeen en zeker de Nederlandse Byzantinisten hebben veel aan hem te danken.

Daphne Penna